

Gilbert Achcar: Marionetter som har skapats av en utländsk ockupation rasar samman när ockupationen upphör

[Ur [International Viewpoint](#), 19 augusti 2021. Ursprungligen publicerad på arabiska i *Al-Quds al-Arabi*, 18 augusti 2021. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

USA:a president Joe Biden återopade Afghanistans historiska smeknamn ”imperiernas kyrkogård” för att rättfärdiga sitt beslut att påskynda tillbakadragandet av amerikanska trupper från detta fattiga land. På så sätt försäkrade han att alla försök att säkerställa kontrollen över Afghanistan är dömda att misslyckas, samtidigt som han lade skulden på den afghanska regering som de amerikanska ockupanterna själv hade upprättat.

De tragiska bilderna på den afghanska regeringens och dess stats kollaps, och den panik som grep en stor del av det afghanska samhället, speciellt i stadsområdena och framförallt i Kabul, ledde till reaktioner som var delade mellan två ytterligheter: ena sidan beskyllde Biden för att ha missbedömt situationen och ha underlåtit att göra det som behövdes för att säkerställa att den västvänliga afghanska regeringen fortlevde, den andra sidan jublade och firade det omfattande nederlaget för USA:s planer, och jämförde det som har ägt rum i Kabul de senaste dagarna med det som hände i Sydvietsnams huvudstad Saigon när den togs över av kommunistiska trupper 1975, två år efter de amerikanske truppers tillbakadragande. Det är svårt att avgöra vilken av dessa två reaktioner som är mest kortsynt. Båda bortser från grundläggande fakta.

Låt oss först fundera över förebråelserna mot Biden för hans missbedömning (med andra ord hans underrättelsetjänsts missbedömning) av den afghanska regeringens förmåga att stå emot talibanernas offensiv. Det är helt otroligt att någon kunde tro, att när man efter 20 års ockupation inte hade lyckats byggt upp grunden till en stat med tillräcklig trovärdighet och folkligt stöd för att klara sig utan att skyddas av utländska trupper, att ett sådant misslyckande kunde rättas till genom att förlänga NATO-truppers närvaro med några månader! Påståendet är särskilt otroligt med tanke på att ingen av kritikerna kan förklara vad den amerikanska ockupationen kunde ha gjort på några månader som den inte hade gjort på två decennier.

I själva verket är den afghanska regeringens öde bara det senaste exemplet av många på hur marionetter som har skapats av en utländsk ockupation faller samman när ockupationen upphör. Ashraf Ghani föregicks på samma väg av Mohammad Najibullah, som hade utsetts till president i Afghanistan av Sovjetunionens härskare som ersättare för Babrak Kamal som de hade satt vid makten när de invaderade landet, på samma sätt som Ghani utsågs av Washington som ersättning för Hamid Karzai, som hade satts vid makten av amerikanska trupper när de invaderade landet. Det för oss till det uppenbara faktum att USA:s ockupation av Afghanistan efter angreppen 11 september 2001 inte var någon ”befrielse” av landet, lika lite som den amerikanska ockupationen av Irak var två år senare. Det var en erövring av landet av skäl som hängde samman med USA:s imperialistiska strategi i Centralasien och mot Ryssland och Kina, hölj i förevändningen att befria afghanerna, i synnerhet kvinnorna, från talibanernas upplysningsfientliga ok, samma ok som Washington och dess regionala allierade hade spelat en central roll i att hjälpa få makten över

landet.

De som hyllar talibanerna utifrån en ståndpunkt som påstår sig vara vänster eller ”antiimperialistisk” borde påminna sig om att bara 4 regeringar erkände talibanregimen diplomatiskt efter att den tog kontroll över Afghanistan 1996, och det var inte Kuba eller Vietnam eller Kina eller ens Iran, utan Pakistan, Turkmenistan, det saudiska kungadömet och Förenade Arabemiraten! Lägg till detta att det är välkänt att Pakistans militära underrättelsetjänst stod och fortfarande står bakom talibanerna, vilket gör grannländerna, till att börja med Iran, ännu oroligare.

Sanningen är att Washington inte hade särskilt stora illusioner om Afghanistans öde, utan visste utifrån Sovjetunionens öde i landet och sina egna erfarenheter i Vietnam att det av flera orsaker är omöjligt att kontrollera Afghanistan, till att börja med landets geografi och de uråldriga starka stam- och etniska band som fortfarande är förhärskande där. Det är därför Washingtons strategi i Afghanistan ända från början var kvalitativt annorlunda än deras strategi i Irak: medan de siktade på att få full kontroll över Irak och skickade tillräckligt med trupper dit för detta syfte (enligt försvarsminister Donalds Rumsfelds åsikt, och trots varningar från USA:s högsta befäl om att hans beräkning av ett tillräckligt antal trupper var ytterst optimistisk), så skickade Washington bara ett begränsat antal trupper till Afghanistan, samtidigt som de litade till att den afghanska talibanfientliga Norra alliansen skulle ta kontroll över landet, och satte tryck på sina NATO-allierade för att de skulle skicka in trupper så att USA inte behövde skicka fler.

De strategiska målen för USA:s ockupation av Afghanistan, eller rättare sagt delar av det afghanska territoriet, var först av allt att bygga amerikanska flygbaser i detta land med sin mycket uppskattade strategiska placering, och att utvidga USA:s inflytande till de centralasiatiska republiker som tidigare varit en del av Sovjetunionen. Med tiden drog Washington slutsatsen att kostnaderna för deras fortsatta närvaro inte längre motsvarade dessa strategiska fördelar, som med tiden hade minskat, i synnerhet som talibanernas offensiv och deras förmåga att kontrollera allt större områden i landet visade att Afghanistan var på väg att ställa Washington inför ett Vietnamliknande dilemma mellan oändlig upptrappning och tillbakadragande.

Men den situation som närmast liknar det som händer i Afghanistan är faktiskt inte Vietnam: de sydvietnamesiska trupperna var mycket starkare än den afghanska regeringens trupper, och de lyckades under två år stå upp mot kommunistiska trupper som USA själv inte hade kunnat besegra, och som hade mycket större internationellt och regionalt stöd än talibanerna någonsin har haft. Den situation som ligger närmast det som har ägt rum i Afghanistan är det som hände den irakiska arméns trupper som Washington hade byggt upp, och som på sommaren 2014 föll samman så skamligt inför den så kallade Islamska statens offensiv, på samma sätt som Kabulregeringens trupper kollapsade inför talibanernas offensiv. Självklart motsvaras likheten mellan IS och talibanerna bara av den enorma skillnaden mellan dessa två jihadistiska grupper, å ena sidan, och de vietnamesiska kommunistiska trupperna å den andra.